

kiegészíthető cserépbogrács, két sarkantyú, egy vas- kulcs.

SZŐNYI ESZTER

166. Győr, Bástya utca 33.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Kk

Győr belvárosában, a 6779 hrsz. telken, régészetiileg védett területen építkezést megelőző feltárást folytattunk. 2002. december 12–13-án statikai szondákat figyeltünk meg, a kemény tél miatt az ásás maga 2003-ra maradt. 2003. január 23-án a beruházó bejelentés nélkül tereprendezést, majd január 28-án megállapodásunk ellenére, újabb szintsüllyesztést végeztetett, ezért január 29. és február 1. között megkezdtük a feltárást. Újabb fagyszünetet követően február 27-től március 21-ig folyamatosan dolgoztunk, miközben március 18-án jelenlétünket kijátszva földmunkagéppel jelentős rongálást vittek végbe a beruházó utasítására, tiltakozásunk ellenére.

A feltárást során a korai római kori és a 15–16. századi településről szereztünk lényeges új információkat (a köztes korszakokat, amennyiben voltak, a rongálás során megsemmisítették). A rétegsort újkori építkezések maradványai zárták.

Meglepetést okozott az igen korai római kori leletanyag (1. század első fele: sigillaták, amfora-, mécses- és importedény-töredékek, házikeramia).

A késő középkori–kora újkori településmaradványok ráhúzódnak a Duna partjának lejtőjére. Terminus post quemként a legalsó településrétegből származó Zsigmond-kori kályhaszemek, terminus ante quemként a 16. századi erődépítkezés sánca tekinthető, amely a feltárt részletek felett helyezkedett el. Az alig 150 éves korszakot 6 egymást fedő vagy egymást metsző periódusra sikerült bontanunk (1.: sövényfonatos-paticsos építmény és pusztulási rétege, 2.: nagy cölöpös építmény és felső paticsréteg, 3.: vályogtéglafal, sarkán cölöppel és pusztulási rétege, 4.: fával bélelt gödör: cserzőkád?, 5.: kút, függőleges, csapolt deszkabéléssel, 6.: nagy beásás, amelynek D-i fala egyenes, igen gazdag leletanyaggal, többek között reneszánsz étkészlet aranyszálakkal díszített kése és levél alakú arany záróveretes egyágú „villája”).

A feltáráson részt vett Tomka Péter régész, Losonczy Máté régésztechnikus és Ritly Jenő gyűjteménykezelő.

SZŐNYI ESZTER

167. Győr, Radó-sziget

(Győr-Moson-Sopron megye) I, Kú

A 2003. június 25–26-án, augusztus 1-jén és 22-én végzett terepbejárás a győri Rába és Mosoni-Duna szakasz felderítésének első fázisa volt. A kutatás során átvizsgáltuk a Rába Radó-szigeti két ágát, valamint a szigetcsúcs és a torkolat közötti folyószakaszt, továbbá a Mosoni-Duna medrét a Rába torkolattól a Széchenyi-hídig.

A búvárok a fenéken úszva derítették fel a medret, a jelenségeket bójákkal jelölték meg. Az alábbi lelőhelyeket találtuk:

1. Vízisínpaddal szemben: kora újkori (1560–70 körüli csatos bélyegű téglák) téglafal, erődítés.

2. Radó-sziget, K-i ág, kettős híd alatt: hídmaradvány, ismeretlen kor.

3. Várfarok, Rába-meder: planírozás, feltöltés, kora újkori (17. század).

4. Radó-sziget, alsó szigetcsúcs, Rába-meder: fal, erődítés, kora újkori (17. század).

5. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt: fahídmaradvány, ismeretlen kor.

6. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 2.: bizonytalan jellegű lelőhely (hajó?), 18. század.

7. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 3.: bizonytalan jellegű lelőhely (fakonstrukció), ismeretlen kor.

8. Radó-sziget, Ny-i ág, híd felett: erődítésfal, 1661–1669 (Montecuccoli bélyeges téglái).

9. Mosoni-Duna-meder, Kossuth-híd felett, szórvány, 18. század eleje.

10. Mosoni-Duna-meder, Kossuth-híd alatt, ismeretlen jellegű fakonstrukció (hajó?).

11. Mosoni-Duna-part, a kövezésben, az Új kapu utca vonalában, hajó, újkori.

A lelőhelyeket a kotrások jelentős mértékben bolygatták és pusztították. Tudományos szempontból a legjelentősebbnek a Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 2. lelőhely ígérkezik, mivel a csapolt gerendák és a faszegek az iparosítás előtti hajóépítészet jegyeit mutatják. Lehet, hogy híd maradványa, de nem zárható ki egy hajóroncs sem.

A néhány 100 m-es szakaszon sűrűn egymás után következő lelőhelyek arra utalnak, hogy a folyópartot, illetve magát a medret intenzíven használták a régészeti korokban. Mindez felhívja a figyelmet a vízparti lelőhelyek előtti mederszakaszok kutatásának fontosságára.

TÓTH JÁNOS ATTILA

168. Győrvár határa

(Vas megye) Ó, Kk, Kú

A település rendezési tervében belterülethez csatolásra kijelölt területek régészeti terepbejárását végeztük el 2003. március 31-én. A munkát nehezítette, hogy az érintett terület nadrágszík-parcellákból áll, melyek egy része járhatatlan (növényzettel fedett), többi része frissen boronált, nem ülepedett mélyszántás volt, s ez a tény lehetetlenné tette a lelőhelyek széleinek pontos meghatározását. A be nem járt területek potenciális lelőhelyek.

Békavár: A falu É-i részének nyugati területén frissen boronált szántásban, rossz látási viszonyok közepette egy őskori, félig átfúrt (valószínűleg orsókarikának szánt) edényalj-töredéket találtunk és 19. századi kerámiákat figyeltünk meg. A rossz látási viszonyok és a te-

rület ígéretes domborzati viszonyai miatt indokoltnak láttam a lelőhely szórványként való felvételét.

Nyugati telek: A falu határának Ny-i részén, frissen boronált, nem üledett szántásban, illetve vetett, vegetációval fedett nadrágszj-parcellákon szórványos őskori, késő középkori és kora újkori leletanyagot gyűjtöttünk.

Munkatársak: Szilasi Attila Botond, Hódi Attila és Vámos Gábor régésztechnikusok.

PAP ILDIKÓ KATALIN

169. Gyula, 36. számú lelőhely

(Békés megye) Ø

A Gyula Farkashalmi Vízmű transzformátor körzet villamoshálózat rekonstrukciója keretében villanyoszlopokat állítottak, amelyek alapödreinek kiásása a Gyula 36. és 582. sz. lelőhelyeket is érintette. A topográfiai terepbejárások által ismertté vált lelőhelyek területén zajlott földmunkáknál elláttam a szükséges régészeti felügyeletet.

A földmunkák 2003. november 19-én és 20-án történtek. A villanyoszlopok alapödreit földfúróval, illetve árokásó géppel ásták ki. A keret átmetszetű, kb. 120–140 cm mélységű gödrök kiásásakor a kitermelt földet átvizsgáltuk, régészeti leleteket nem találtunk. A fúrt gödrök metszetsfalai régészeti megfigyelésekre csak részben voltak alkalmasak: a fúrás közben a gödör falán nem képződött megfigyelhető, tiszta felület, a fúró kihúzásakor a gödör falát összeroncsolta a fúró. A kiásott gödrökben sem régészeti leleteket, sem pedig egyéb régészeti jelenségekre utaló nyomokat nem figyeltünk meg.

LISKA ANDRÁS

170. Gyula, 73., 511., 512. számú lelőhelyek

(Békés megye) Ø

A Gyula, Bicere és Siórét Gázépítési Társulás beruházásában a 44. sz. főút melletti ingatlanok lakossági gázellátását biztosító nagy-középnomású gázelosztó vezeték épült Gyulán Bicere és Siórét területén. A gázvezeték nyomvonala kb. 150 m hosszan érintette a Gyula 73. sz., 100 m hosszan az 511. sz. és 50 m hosszan az 512. sz. lelőhelyek területét. A topográfiai terepbejárások által ismertté vált lelőhelyek területén régészeti felügyeletet végeztünk 2003. október 15-től. A gázvezeték árkanak kiásása a régészeti lelőhely területén kézi erővel történt. A gázvezeték nyomvonalát a lelőhelyek érintett területének csaknem teljes hosszában egy már meglévő, a 44. sz. főúttal párhuzamos irányú, igen mély vízelvezető árok É-i partján jelölték ki. A kb. 100 cm mélységben kiásott árok bolygatatlan réteget nem érintett. A kiásott gázárók metszetsfalait és alját átnézve sem régészeti leleteket, sem pedig egyéb régészeti jelenségekre utaló nyomokat nem figyeltünk meg.

LISKA ANDRÁS

171. Gyula, belterület

(Békés megye) V, Sza, Á

Gyula város belterületén kábeltelevíziós és telefonhálózat kiépítésének földmunkáit felügyeltük 2003 áprilisától. Az új vezeték nyomvonala a legtöbb helyszínen a már meglévő telefon, illetve más közművezetékek nyomvonalán került kijelölésre. Egyedül a vár épületébe vezető kábel számára jelöltek ki új nyomvonalat. Ezen a területen megelőző régészeti feltárást folytattunk.

Régészeti korú leletek csupán egy helyen kerültek elő, a Kertes utca és a Móra Ferenc utca sarkán. Az aszfaltút felbontásakor vaskori, szarmata kori, és Árpád-kori edénytöredékeket találtunk, sajnos csak másodlagos helyzetben, a korábbi közművezetékek számára kiásott árok betöltésében. A kb. 40 cm mélységben jelentkező edénytöredékeket objektumokhoz nem tudtuk kötni, szórványlelekként regisztráltuk. Vaskori és szarmata kori régészeti leleteket a közeli Vasúti homokbánya lelőhelyről ismerünk (Gyula 513. sz. lh. környéke). A két területet a közöttük lévő 5–600 méteres távolság és a beépítettség miatt nem tarthatjuk azonos lelőhelynek.

A további munkaterületeken semmilyen régészeti jelentőségű leletre, illetve objektumra nem bukkantunk.

LISKA ANDRÁS

172. Gyula, külterület

(Békés megye) Ø

A város külterületén, az eleki út és a kétegyházi út elágazásának közelében elhelyezkedő DÉMÁSZ telep vízellátását biztosító vízvezeték épült. A vízvezeték nyomvonala a DÉMÁSZ teleptől kiindulva a kétegyházi út ÉNy-i oldalán haladt az eleki úti elágazáshoz, majd DK-i irányba fordulva csatlakozott az eleki úti vízrákötéshez. A vízvezeték nyomvonala három, a korábbi topográfiai kutatásokból ismert régészeti lelőhelyet érintett, illetve közelített meg. A régészeti lelőhelyek területének veszélyeztetettsége miatt indokolt volt az érintett részeken a földmunkák ideje alatt a régészeti felügyelet.

A vízvezeték-építés földmunkái 2003. szeptember 1. és 9. között tartottak. A vízvezeték árkat kb. 600 m hosszú nyomvonalon ásták ki. A kb. 100 cm mélységben kiásott árok metszetsfalait és alját átnézve sem régészeti leleteket, sem pedig egyéb régészeti jelenségekre utaló nyomokat nem figyeltünk meg.

LISKA ANDRÁS

173. Gyula, Paradicsomi lakópark

(Békés megye) Ø

A területen (hrsz.: 9109/8) 72 lakásos társasház épül. A társasházhoz pincegarázst is terveztek, amelynek a kivitelezése 2003. szeptember 13-án kezdődött. A teremgarázs építésének földmunkáinál elláttam a szükséges régészeti felügyeletet.